

Politisk Økonomisk Beretning

Forelæggelsesnotat

(Medlem af Naalakkersuisut for Finanser)

1. behandling

Et gammelt ordsprog lyder: "Selv den længste rejse starter med det første skridt".

Dette ordsprog er et godt billede for den rejse som Naalakkersuisut vil igangsætte for vores land. En rejse der starter nu og vil vare til 2025, og som vil medføre balancerede forandringer i vores land. Rejsen skal føre til, at vi mindsker uligheden i vores land ligesom den skal sikre, at vi fortsat har råd til et ordentligt velfærdssamfund for vores børn, deres forældre og bedsteforældre.

Vi løser ikke vores udfordringer gennem dag til dag politik

Vi løser ikke vores udfordringer ved at gennemføre beslutninger baseret på dag til dag politik. Det er heller ikke tilstrækkeligt, at gennemføre justeringer af politikken på enkeltområder. Der er behov for en lang række sammenhængende initiativer, der hver for sig og sammen sikrer et selv bærende og et mere lige samfund.

Dette sker gennem en social indsats overfor de svageste grupper i vores samfund samtidig med, at uddannelsesindsatsen styrkes særligt i folkeskolen men også for de grupper af arbejdsstyrken som af den ene eller anden grund aldrig har fået en kompetencegivende uddannelse.

Vi skal også gennemføre en lang række reformer af vores skatte-, bolig-, social- og pensionspolitik samtidig med, at vi skal skabe stabile rammer for en økonomisk vækst drevet af private investeringer i nye erhverv.

Med disse initiativer kan vi mindske uligheden i samfundet. Det er forudsætningen for et ordentligt velfærdssamfund for vores børn, deres forældre og bedsteforældre i 2025.

Vi er i fuld gang med at mindske uligheden og sikre velfærdssamfundet

På en lang række områder er vi allerede i gang med at mindske uligheden og sikre velfærdssamfundet.

Vi er i gang med at implementere en ny børne- og ungepolitik, der i samarbejde med kommunerne skal tage kvalificeret hånd om de udsatte børn og unge og deres familier.

Vi er i gang med at styrke folkeskolen for at sikre flere børn får en afgangsprøve, der kvalificerer dem direkte videre i uddannelsessystemet.

Vi har bevilget udbygning af uddannelsesinstitutioner og kollegiekapaciteten, der skal støtte vores målsætning om, at flere får en kompetencegivende uddannelse.

Vi har igangsat en ekstraordinær indsats for arbejdsledige.

Vi har bevilget og bygget et stort antal boliger i de byer, hvor ventelisterne er længst.

Vi har til stadighed tilført sundhedsvæsenet flere ressourcer for bl.a. at holde ventelisterne under et kritisk niveau.

Vi har gennemført den første fase i reformen af fiskeriet, der skal sikre et bæredygtigt fiskerierhverv, der ikke længere er afhængigt af tilskud.

Vi har fastholdt den råstofpolitik som der indtil for nylig har været bred politisk enighed om, da stabile og troværdige rammevilkår for råstofindustrien er en betingelse, hvis vi skal sikre økonomisk vækst og dermed øge velstanden i vores land.

Alle disse initiativer er sket med sigte på at mindske uligheden og fastholde og sikre vores velfærdssamfund. Det er sket indenfor rammerne af en ansvarlig økonomisk politik. En ansvarlig økonomisk politik, hvor det er lykket at genskabe balancen i vores økonomi.

De bredeste skuldre skal bære mere og de smalleste skuldre skal gøres bredere

Et centralt element i vores vision for Grønland i 2025 er at mindske uligheden gennem en række reformer af vores skatte-, bolig-, social- og pensionspolitik. Disse bliver vidtgående, og grundprincippet vil være, at de bredeste skuldre skal bære mere.

I dag er der mange indtægtskilder, der ikke beskattes eller beskattes meget lempeligt. Samtidig er en lang række støtteordninger særligt indenfor boligpolitikken indrettet på en sådan måde, at de tilgodeser folk, der ikke har økonomisk behov for disse støtteordninger. Det skal vi gøre anderledes. Skattepolitikken skal indrettes på en ny måde, så det bl.a. sikres, at arbejdsfrie indtægter beskattes. Og boligpolitikken skal indrettes på en ny måde, så boligstøtten målrettes de som har et reelt behov.

Men det er ikke nok, at de bredeste skuldre skal bære mere. Skal vi lykkes med at mindske uligheden og sikre velfærdssamfundet er det også nødvendigt, at de smalleste skuldre gøres bredere. Vi skal som samfund fortsat hjælpe de af vores medborgere, der har behov for støtte. Støtten skal dog have aktiv selvforsørgelse som mål. Vi skal med andre ord sikre, at de som har behov for hjælp her og nu får hjælp men samtidig også sørge for, at de får værktøjerne og motivationen til at blive mere selvforsørgende. Det kræver, at socialpolitikken indrettes på en ny måde og i højere grad indgår i et tæt samspil med uddannelsesindsatsen og arbejdsmarkedet.

Endelig skal vi gennemføre en pensionsreform, der blandt andet sikrer, at der bliver råd til flere ældre i samfundet og tager højde for at vi bliver ældre og ældre. Det betyder bl.a., at vi som borgere tager et eget ansvar ved at sørge for at oprette private pensionsopsparinger. Dette er heldigvis tilfældet for langt de fleste lønmodtagere i dag. Men der er fortsat grupper i samfundet, hvor dette ikke er tilfældet.

3 parts drøftelser med arbejdsmarkedets parter

De nødvendige reformer gennemføres ikke fra dag til dag. Reformerne skal planlægges og debatteres grundigt. Både i Inatsisartut og blandt borgerne. Derfor har Naalakkersuisut inviteret arbejdsmarkedets parter til drøftelse af disse reformer.

Den første opgave vi drøfter med arbejdsmarkedets parter er muligheden for en social balanceret omlægning af skatten. Denne skal føre til, at lønmodtagerne får mere udbetalt efter skatten er betalt. Sammen med arbejdsmarkedets parter vurderer vi i øjeblikket om dette kan ske allerede i 2013. En forudsætning er, at vi kan finansiere omlægningen, og at det kan ske socialt balanceret.

Men omlægningen af skatten kan ikke stå alene. Sammen med de sociale reformer og uddannelsesindsatsen skal den bidrage til at mindske uligheden ved at de mennesker, der i dag har en løs tilknytning til arbejdsmarkedet motiveres til at søge varig beskæftigelse. Vi skal være klar den dag nye miner er en realitet til selv at varetage de fleste jobs.

Men vi kan ikke vente på, at nye miner er en realitet. Vi har alle et ansvar for at gøre en indsats allerede i dag, hvor vi ser, at arbejdsløsheden er stigende. Derfor har vi allerede igangsat en ekstraordinær indsats for arbejdsledige i samarbejde med kommunerne.

Til trods for at vi ser en stigende arbejdsløshed, er det også et faktum, at beskæftigelsen ikke er faldende. Der er jobs at få. Men de besættes ofte af tilkaldt arbejdskraft. Selv nogle gange til ufaglærte stillinger. Dette er et paradoks som vi i samarbejde med arbejdsmarkedets parter og kommunerne skal løse.

Dette skal understøttes af et langt sejt træk, hvor vi skal sikre, at hovedparten af vores unge får en relevant uddannelse. Dette er den væsentligste forudsætning for, at vi mindsker uligheden i vores land ligesom den skal sikre, at vi fortsat har råd til et ordentligt velfærdssamfund for vores børn, deres forældre og bedsteforældre.

Med disse ord ønsker jeg Inatsisartut en god debat, hvor fokus på fremtiden, og hvordan vi gør Grønland endnu mere selv bærende.